

ספרי' — אוצר החסידים — לויבאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששה עשר

היכל
חמישי

מאמר היושבת בגנים

•

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבנ"מ ז"ע
— אדמו"ר ה, "צמח צדק" —
מלויבאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב"ד

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י. 770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

**MAAMAR
HAYOSHEVES BAGANIM**

Copyright © 2024
by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

נסדר בדפוס "עמפייער פרעסס"

ע"י הרה"ח הרה"ת ר' מרדכי ליב ע"ה בן הרה"ח הרה"ת ר' חיים דובער ע"ה ויוסף יצחק בן ברכה שיחי'

EMPIRE PRESS, 550 EMPIRE BLVD., • BROOKLYN, N.Y. 11225 • (718) 756-1473

פתח דבר

לקראת חג הפסח הבעל"ט, הננו מו"ל בזה מאמר ד"ה „היושבת בגנים גו", מאת כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, מכתב יד מעתיק.

בסוף הקונטרס – פאקסימיליא מהכתב-יד.

לתועלת הלומדים והמעיינים, הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים.

הקונטרס נערך ע"י הרה"ת ר' אליהו שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים"

יום שלישי, ר"ח ניסן, ה'תשפ"ד
ברוקלין, נ.י.

היושבתי בגנים חברים משויכים לגוף השיעור
 ברח דודי ובעה אק אצבי אזן אעופי .
 האנינים על הרי בשמים . מה בתי אעלה עב שיפת
 היום ונסו הצאים סוב בעה אק דודי אצבי אזן אעופי
 האנינים על הרי בת . נוש אהבין אזה בתמה אזה סוב
 בעה אק דודי כל על הרי בת בו נאסוף אזה קח
 דודי סל על הרי בשמים . מהו ההפרש בין הרי בת
 אהני בשמים . אק הצטן הוא בפסוק זה בקמ דודי
 נאמר על הצטב בזין תהי ופסוק בסוף אק בו על
 הרי בת נאמר גם על גן הקות . והצטן הוא בעתמה
 אזה היושבת בגנים פי בגנים ב' גנים העליונים .
 געהע וקעהת דבריאה ונלי בו ובח' על באצני יצור
 טאות נש' ושבת בה' גנים האו בקעהע והתמתן
 כל בל חבש ושבת עולין השעות אגל אהנת אגון
 השכנה כמט והי אבי חבש בחבשו כל יבאל בשר
 כל וגט היושבת בגנים כי לא נשעה ונשעה ושבת
 בגע אמהה נגהו ב גן הקות אק בזין יחנה הוא
 הנך ענהה וכאנהו ל ישאל יש אהס יתלך אערהק
 שגהו מאבד העת השעות בגע עכשוו כל חבש
 ושבת כל אלא הוא גן נקל שפר אנעות שיתלבשו
 בניקים דנא דהייט אחר התמי סיחיו העתם גלל
 העליון כל כדודי אק נודם תמהו צמיפה כל נשעה
 אהות בגעהע ותמתן נאחב בזין התמי יכול אזה
 אטה אטה אהתלבש בחותרי גופע נגם העלן ינל
 ויהפ מאור האלץ בזין אגן גשמי כמאנהו הצוהק אין
 בנ אז אמה לא שתי הן צביעי נושבים ונעטרותיהם
 במאשה

היושבת¹ בגנים² חברים מקשיבים לקולך השמיעיני, ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים. מה כתיב למעלה, עד³ שיפוח היום ונסו הצללים טוב דמה לך דודי לצבי או לעפר האילים על הרי בתר. ויש להבין למה בתחילה אמר טוב דמה לך דודי כו' על הרי בתר, ולבסוף אמר ברח דודי כו' על הרי בשמים, מהו ההפרש בין הרי בתר להרי בשמים. אך הענין הוא, דפסוק זה דברח דודי נאמר על העתיד בזמן תחיית המתים, ופסוק דסוב לך כו' על הרי בתר נאמר גם על זמן הגלות.

והענין הוא, דמתחילה אמר היושבת בגנים⁴, פי' בגנים, ב' גנים העליונים, ג"ע⁵ העליון וג"ע התחתון דבריאה ויצירה כו', ובח"י⁶ מל' דאצי' מקור כללות נש"י, יושבת בב' גנים הללו, בג"ע העליון והתחתון, כי בכל⁷ חדש ושבט עולין כל הנשמות לג"ע להנות מזיו השכינה, וכמ"ש והי"ט⁸ מדי חדש בחדשו כו' יבא כל בשר כו', וזהו שכתוב היושבת בגנים, כי כל נשמה ונשמה יושבת בג"ע מתחילה. וזהו כל זמן הגלות, אך בזמן ימות המשיח, הוא הנקרא עוה"ב, וכמארוז"ל⁹ ישראל יש להם חלק לעוה"ב, שזהו מלבד הנאת הנשמות בג"ע עכשיו בכל חדש ושבט כו', אלא הוא זמן קיבול שכר לנשמות שיתלכשו בגופים

(3) עד שיפוח היום: שם ב, יז.

(4) פי' בגנים ב' גנים העליונים: ראה תקוני זהר תיקון נ"ה (פה, ב): דתרין גנין אינון חד לעילא וחד לתתא דהא הוא דכתיב היושבת בגנים. וראה עוד מקדש מלך לזח"ב מו, א ולזח"ג יג, א. אור החמה לזח"ג שם. (הובאו באוה"ת שה"ש ע' תססה. תשעט). וראה במראי מקומות: בתו"ח וישב קצח, א. בשלח רלז, א.

(5) ג"ע העליון וג"ע התחתון דבריאה ויצירה: ולפעמים איתא דג"ע התחתון הוא בעש"י – ראה בכל זה, באוה"ת ובספרים שנשמנו בהערות הקודמות (ועיין במראי מקומות באוה"ת שה"ש כרך ג' ע' איזו. ובסה"מ תרס"ז ע' קכז).

(6) ובח"י מל' דאצי' מקור כללות נש"י יושבת בב' גנים הללו: ראה מק"מ לזח"ב שם בשם הר"ח דהיושבת בגנים קאי על "שכינה השרוי בג"ע".

(7) בכל חדש ושבט עולין כל הנשמות לג"ע: ראה זח"ב קנו, ב. ובמ"מ בס' מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ד ע' תסז.

(8) והי' מדי חדש: ישעיה סו, כג.

(9) כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: סנהדרין

צ, א.

(1) היושבת בגנים: נדפס כאן מכתב-יד: 17 (שעג, א). 61 (קב, א). 1097 (עא, א) ומחולק לסעיפים. [בכמה מקומות שבכת"י א' חסר שורה או תיבות, השלמנו מכת"י ב', בחצאי ריבוע].

המאמר מיוסד על ד"ה ברח דודי שנאמר בבארדיטשוב בתקופת חה"פ תק"ע, נדפס בסה"מ תק"ע ע' נד. ועם הגהות ושינויים – ד"ה היושבת בגנים באוה"ת שה"ש כרך ב' ע' תשע. תשעט. תשפד. תשצד. שם כרך ג' ע' איזו ואילך.

וראה גם ד"ה היושבת בגנים: סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תעב. תרס"ה ע' רלב. תרס"ז ע' קכז (בהוצאה הקודמת – בסוף המשך תרס"ו ע' תקצט). סה"מ עת"ר ע' רכז. ד"ה זה תשי"ג (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רל ואילך). ובהוצאות הקודמות ח"ב ע' רכט ואילך). תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' צח ואילך). פלח הרמון שה"ש קכב, א [הנחת ה"ה מפאריטש ממאמר כ"ק אדמו"ר הצ"צ ב' שלח תרכ"ב, ראה רשימת מאמרי דא"ח של אדמו"ר הצ"צ ע' קנא-קנב].

(2) היושבת בגנים. . ברח דודי: שה"ש בסופו (ח, יג-יד).

היושבת בגנים

דוקא, דהיינו אחר התחי' שיחיו¹⁰ המתים מטל העליון כו' כידוע. אך קודם תחיית המתים צריכה כל נשמה להיות בג"ע העליון ותחתון, ואח"כ בזמן התחי' יכולה לירד למטה מטה להתלבש בחומר גופני, וגם הגוף יקבל ויהנה מהאור האלקי, כמו מזון גשמי, כמארז"ל העוה"ב¹¹ אין בו לא אכילה ולא שתי', רק צדיקים¹² יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנין כו', והן נשמות הצדיקים בגופים חומרניים דוקא, כמ"ש¹³ הרמב"ן, ועל זה נאמר על הרי בשמים. אבל על זמן הגלות, גם שהנשמות נהנין מזיו השכינה, מ"מ נאמר טוב דמה לך כו' על הרי בת"ר ולא על הרי בשמים.

ולהבין ענין ההפרש בין הרי בתר להרי בשמים, הנה תחלה יש להקדים ביאור ענין יחודא¹⁴ עילאה שבפסוק ראשון דק"ש, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. דהנה יש להבין למה נזכר ב' פעמים הוי', א' הוי' אלקינו כלומר הוי' שהוא אלקינו, דמשמעו שלנו כו', והוי' הב' הוא ה' אחד, וגם¹⁵ ב"ג מדה"ר מזכיר ב"פ הוי', ופסיק טעמא בגווייהו כידוע, וגם כאן מפסיק בתיבת אלקינו בין ב' היות הללו כו'.

ולהבין כל זה יש להקדים ביאור ענין ב' מדרגות דסוכב כל עלמין וממלא כל עלמין הנזכר¹⁶ בזוהר בכמה דוכתי. דהנה יש להבין ביאור שני כתובים דסתרי אהדי לכאורה, דכתיב את¹⁷ השמים ואת הארץ אני מלא, דמשמע אני ממש, מבחי' מהותו ועצמותו, בא בבחי' ממלא כמ"ש אני מלא, ופעם אמר מלא¹⁸ כל הארץ כבודו, ותרגומו זיו יקרי' בלבד שהוא רק הארה דהארה ולא מבחי' עצמותו כלל. אך שרש הדברים ידוע¹⁹ ומבואר במ"א, להיות שקודם שנברא העולם ה' הוא ושמו בלבד, ואנו אומרים²⁰ אתה הוא משנברא כו', דאין הפרש

זח"ג קלח, א.

16 הנזכר בזוהר בכמה דוכתי: זח"ג רכה, א.

וראה תקוני זהר (לז, ב).

17 את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי'

כג, כד.

18 מלא כל הארץ כבודו: ישע"ו, ג.

19 ידוע ומבואר במ"א להיות שקודם

שנברא העולם ה' הוא ושמו בלבד: פדר"א פ"ג.

ראה לקו"ת שה"ש יד, ג (ד"ה קול דודי). סה"מ

תקס"ט ע' רכג (רו), ומקבילו באוה"ת פינחס ע'

א"קכה. וראה גם אוה"ת יתרו ע' תלת. סה"מ

באתי לגני ע' כד וע' ר.

20 אומרים אתה הוא משנברא: נוסח ברכות

השחר.

10 שיחיו המתים מטל העליון: שבת פח, ב.

11 העוה"ב אין בו לא אכילה: ברכות יז, א.

12 צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן:

ברכות יז, א.

13 כמ"ש הרמב"ן: בס' תורת האדם בסוף

שער הגמול (כתבי הרמב"ן ח"ב ע' שט).

ובאוה"ת חוקת ע' תתט: „ורבינו ז"ל בכל

הדרושים הזכיר רק דעת הרמב"ן לבד". וראה

עוד על זה במראי מקומות במאמרי אדמו"ר

האמצעי ויקרא ח"א ע' מו. סה"מ תר"ם ח"ב ע'

תצט, תקמב. תרמ"א ע' קנו.

14 יחודא עילאה שבפסוק ראשון דק"ש

שמע ישראל: ואתחנן ו, ד. זח"א יח, ב.

15 וגם ב"ג מדה"ר מזכיר ב"פ הוי' ופסיק

טעמא בגווייהו: תשא לד, ו (ויקרא הוי' הוי').

כלל, דגם עתה לאחר שנברא העולם יש מאין הרי הוא ושמו בלבד ממש כמו קודם שנברא העולם, וכמ"ש אני²¹ הוי' לא שנית, בלי שום שינוי כלל, לפי שבבחי' אור עצמותו ממש אין שינוי כלל בין קודם הבריאה לאח"כ, כי הנה בחי' אור עצמות דא"ס ב"ה, הגם שאינו אלא בחי' אור וזיו הארה בלבד מבחי' עצמותו, מ"מ מצד שהיא הארת עצמותו, גם האור הזה הוא בבחי' א"ס ממש, ולכך נקרא אור א"ס, שגם האור הוא א"ס כמו שהעצמות הוא א"ס, וז"ש הוא ושמו בלבד, כידוע דהאור נקרא שם כו'. ועד"מ זיו השמש מן השמש, שגם שאינו אלא בחי' הארה בעלמא, מ"מ הנה הוא הארת העצם של השמש, כי להיות השמש עצם ספירי ע"כ יאיר אור ממנו (אע"פ שאין לו ערך לגבי העצם הנקרא מאור, וגם לא לגבי האור הנכלל בעצם המאור, שהרי המאור עצמו אינו בגדר אור להאיר בהתפשטות שחוץ ממנו, והאור ממנו הוא רק בחי' התגלות העצם, כי מפני שהשמש זך ובהיר בעצם, ע"כ ממילא בחי' הגילוי שלו ג"כ זך ובהיר, והוא האור והזיו של השמש כו', אבל הנה מ"מ מאחר שהאור הזה נקרא בחי' גילוי העצם, ע"כ דומה הוא לעצם המאור במה שהוא אור פשוט בלתי ישתנה כמשי"ת).

והנה בחי' הזיו והאור הזה דא"ס המתפשט להאיר, הגם שמאיר²² בבחי' קו וחוט מעילה לעילה, ויש בו כמה חילוקי מדריגות להיות בחי' מעלה ומטה (כמו אצי' ועשי' כו'), הנה כל אלה חילוקי מדריגות אינן עושין שום שינוי כלל בעצם האור, כי אין זה השינוי הבא בחילוקי מדריגות הרבה, רק מצד בחי' המקבלים שהן כלים²³ מכלים שונים, כי בחי' הזיו הזה מתפשט להאיר בכלים מכלים שונים, ובכל א' לפי ערך קבלתו מתפשט בו הארה זו. עד"מ האור וזיו השמש שמתפשט להאיר לארץ ולדרים, כמו²⁴ בחלונות זכוכית אדומים ולבנים, שהגוון של הזכוכית מראה לאור המאיר בזכוכית כפי מראה וגוון הזכוכית, אם אדום, יהי' מראה האור המאיר אדום, ואם לבן, לבן, וא"א לומר שנשתנה עצם האור בזכוכית, כי מתחילת הווייתו אינו אלא אור פשוט, ולפי גווןו כך תגלה שם, בזכוכית אדומה מתגלה מראה אדום ובלבנה הוא מתגלה במראה לובן, ונמצא אין שינוי באור זה מצד עצמו, רק מצד שינוי גווןין ומראות הכלים המקבלים כו'. וכך יובן למעלה בבחי' אור הא"ס ב"ה המתפשט בבחי' קו להאיר למטה מטה, שאין שינוי כלל באור זה מצד עצמו, כי הוא בחי' אור פשוט בתכלית הפשיטות, רק הוא מתגלה ונמשך לפי קבלת המקבלים בחלוקי מדריגות מעלה ומטה כנ"ל.

ע"פ פרדס שער עצמות וכלים (שער ד) פ"ד.
וראה אוה"ת שה"ש ע' אי"ח (המקביל לדרוש כאן). הנסמן בסה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקמג.
תרל"ח ע' קמה. תר"ם ח"א ע' רכה.

21 אני הוי' לא שנית: מלאכי ג, ו.
22 שמאיר בבחי' קו וחוט: ראה עץ חיים דרוש עיגולים ויושר (שער א') ענף ב'.
23 כלים מכלים שונים: ע"פ אסתר א, ז.
24 כמו בחלונות זכוכית אדומים ולבנים:

אך עדיין יש להבין בענין זה, דהלא בחי' אור דא"ס הגם שאינו אלא בחי' הארה מן העצמות, מ"מ הוא התגלות העצמות, והוא בבחי' הא"ס כמו העצמות כנ"ל, ולזה הטעם הוא בחי' אור פשוט בתכלית ואינו משתנה, וכמ"ש אני ה' לא שנית, כמו קודם שנבה"ע כו' כך עכשיו הוא ושמך שהוא בחי' אור זה בלבד, וכמשל אור השמש הנ"ל, ולפי זה הרי כל בחי' התפשטות שמתפשט ונמשך מבחי' אור זה, הכל הי' בבחי' א"ס, ואיך נתהוו מאור זה בחי' אורות פרטים מוגבלים וחלוקים במדרגות שונות, כלים מכלים שונים כידוע. (ואין המשל דומה לנמשל, כי הרי הכלים המקבלים מאור השמש כבר ישנם במציאות, אבל למעלה הרי התהוות הכלים ג"כ מבחי' הארת אא"ס כו', כי אין לך דבר חוץ ממנו כו').

אך הענין הוא, כמ"ש כ"ש²⁵ שמש ומגן ה' אלקים, פי' עד"מ המגן של השמש שהוא הנרתק להסתיר על עצם מאור השמש, כך בחי' שם אלקים הוא מגן והסתר על שם הוי', לפי ששם הוי' הוא בחי' ההתפשטות אור דא"ס בבחי' א"ס ממש כנ"ל, ובחי' אלקים הוא בחי' הצמצום לצמצם ולהסתיר האור הזה, והוא הנקרא בע"ח²⁶ בשם חלל ומקום פנוי כו', והיינו בחי' דילוג השפע שלא בסדר והדרגה מעילה לעילה הנקרא קירוב השפע דרך עילה ועלול. ועד"מ המדלג וקופץ ממקום למקום, שהוא נעתק ממקום למקום שלא בהדרגה בהליכה מעט מעט על הארץ, אלא הוא כפורח באויר כו', כך למעלה כתיב קול²⁷ דודי מדלג על ההרים (ופי' ההרים, הן טורי²⁸ חשוכא, כמ"ש ישת²⁹ חשך סתר, וכתיב מגלה³⁰ עמוקות מני חשך כו', שהוא בחי' צמצום הראשון הנק' מקום חלל, אויר³¹ קדמון, או טהירו³² עילאה כו'). והכוונה בצמצום זה בבחי' דילוג מאא"ס שלא בהדרגה בחי' עילה ועלול, היינו בכדי שיוכל להיות השתלשלות העולמות מבחי' הקו שאחר הצמצום, בחי' אורות מצומצמים מוגבלים כנ"ל, ואם לאו הי' הכל בבחי' א"ס מטעם הנ"ל. וכ"ז לפני ההשתל' שנמשך מבחי' הקו, דהיינו הנקרא בחי' סוכ"ע, יש ב' מדרגות הנ"ל, א' בחי' הוי' שהוא כח המתפשט מאור א"ס כנ"ל, והב' בחי' דילוג וצמצום המעלים על התפשטות זו, כי אור א"ס כל יכול, והכל יש בבחי' א"ס כח המעלים כמו כח המתפשט.

וְז"ש כ"ש³³ הוי' הוא האלקים, שניהם כלולים בעצמות א"ס, ההתפשטות והצמצום, אך כל זה לפני ההשפעה. וכמ"כ לאחר הדילוג והצמצום שמאיר ומשפיע

30 מגלה עמוקות מני חושך: איוב יב, כב.
31 אויר קדמון: ראה פרדס שער ערכי הכינויים (שכ"ג) פ"א מערכת אויר. [הנסמן בסה"מ תרמ"א ע' קסח].
32 טהירו עילאה: זח"א טו, א. ועוד.
33 כי הוי' הוא האלקים: ואתחנן ד, לה. לט.

25 כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.
26 בע"ח בשם חלל ומקום פנוי: ראה הנסמן לעיל הערה 22.
27 קול דודי מדלג על ההרים: שה"ש ב, ח.
28 טורי חשוכא: זח"א רמט, ב. ועוד.
29 ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.

בבחי' קו כנ"ל ג"כ יש ב' מדריגות הללו, הוי' ואלקים, הוי' הוא בחי' כח ההתפשטות מן הקו, ובחי' אלקים הוא כח המצמצם שלא תתפשט העילה ביותר, כדי שיהי' קיבול העלול הארה קטנה לגבי העילה ולא יומשך כל מה שבעילה ולא יהי' בהדרגת עילה ועלול כלל כו'.

וזהו פי' הוי' אלקינו, בחי' ההתפשטות והצמצום שנקרא הוי' אלקינו שבבחי' סובב עדיין כנ"ל, והוי' אחד הוא בבחי' ממלא, שהוא בחי' הקו, שיש שם ג"כ בחי' התפשטות וצמצום כנ"ל. וזהו פי' בצלמנו³⁴ כדמותנו, צלמנו היינו בבחי' סובב, וכדמותינו בבחי' ממלא, שהוא עד"מ החותם שאינו אלא ציור העצם, כך התגלות האור והשפע מעצמות אור א"ס שלפני הצמצום אינו רק כמו בחי' דמות החותם כו'. ובכל זה מובן מה שמפסיק בתיבת אלקינו בין ב' הויות הללו, כי הוי' הא' הוא עצמות אור א"ס ממש, והוי' הב' הוא רק התפשטות אור למקבלים, והצמצום שנקרא אלקינו מפסיק כו', וכמו דפסיק טעמא בין ב' פעמים הוי' שבי"ג מדה"ר וד"ל.

ובכ"ז מתורץ ג"כ שני הכתובים הנ"ל, דאינם סותרים זה את זה כו', דמ"ש אני מלא ממהות היינו אור א"ס שלפני הצמצום, שע"ז אמר הוא וישמו בלבד ואני הוי' לא שניתי כנ"ל, ומ"ש כבוד זיו יקר', הארה דהארה, הוא בחי' שנמשך בקו אחר הצמצום והדילוג כנ"ל וד"ל.

ב) ומעתה יש להבין דרך פרט בביאור ענין שם הוי' בד' אותיות, יו"ד ה"א כו'. דהנה ידוע שהיו"ד הוא בחי' חכמה, והה"א הוא בחי' בינה, והוא"ו מדות כו'. כי הנה מבואר למעלה דבחי' שם הוי' הוא בחי' התפשטות האור דא"ס, אך הנה בא הארתו תחלה בבחי' נקודה דחכ' שהוא היו"ד שבשם הוי', ואח"כ נמשך ונתפשט לאורך ורוחב שהוא בחי' בינה והוא הה"א דשם הוי' כידוע. וביאור הדברים, ידוע עד"מ אור השכל שבאדם שתחלתו יוצא³⁵ כברק חצו רק בבחי' נקודה א', תמצית השכל הנקרא עומק המושג, שאינו מושג עדיין בגילוי בהשגה גמורה רק בהעלם, ואח"כ מתפשט ונמשך אור זה הנעלם ובא לידי גילוי בהשגה לאורך ורוחב הבנת והשגת השכל להסביר יפה בטוב טעם כו'. וכך הוא למעלה, הנה ראשית בחי' גילוי דאור א"ס הוא בא רק בבחי' נקודה א' בבחי' העלם והוא הנקרא חכמה כח מ"ה, כמו מה³⁶ פשפשת וכו'. ולמטה באדם הוא הנקרא בחי' ביטול שבא מבחי' ראות השכל כו'. והיינו הנזכר בכמה³⁷ מקומות בזוהר שראשית גילוי א"ס הוא בחכ', ועיקר השראת הא"ס אינו אלא בחכ',

א"ס הוא בחכ': ראה זח"א לא, ב. פרדס שער
אם הא"ס הוא הכתר (ש"ג) פ"ג. ע"ח שער סדר
אבי"ע (שמ"ז) פ"ב. שער השמות (ש' מד) ספ"ז.
תניא פל"ה בהגה"ה, ובמ"מ לשם.

34) בצלמנו כדמותנו: בראשית א, כו.
35) יוצא כברק חצו: ע"פ זכר' ט, יד.
36) מה פשפשת: זח"א א, ב.
37) בכמה מקומות בזוהר שראשית גילוי

היושבת בגנים

כמ"ש ה' 38 בחכמה כו', כי בחי' חכ' הוא בחי' ביטול, כמ"ש והחכמה 39 מאין כו', ואין האור א"ס שורה רק בבחי' אין, ולא בבחי' יש כלל, ע"כ גם למטה באדם מצד בחי' החכ' שבנפש האלקית שהוא למעלה ביו"ד דהוי' יכול למסור נפשו על קידוש ה', כרואה בעין השכל ממש איך דאין שינוי לפניו קודם שנברא כו' [וגם עכשיו הוא ושמו בלבד כו', ומזה מסתעפת בחי' ההודאה להודות על האמת איך דכולא 40 קמי' כלא חשיב כו', וז"ש מודים 41 אנחנו לך כו'], וכידוע שההודאה נמשך מבחי' ביטול החכ' כו' וד"ל.

והנה מבחי' היו"ד דחכ' נמשך אח"כ בחי' התפשטות דה"א דבינה שהיא השגה לאורך ורוחב כו', וז"ש כתי 42 ב"ה כו', דהיינו מבחי' אין דחכ' ליש בהשגה דבינה. ולמטה בנה"א הוא בחי' השגה בהתבוננות שנתפס ומוכן היטב בשכל בחי' אור א"ס המהווה לכל העולמות איך שאינו רק הארה בעלמא שנמשך אחר בחי' הדילוג הנ"ל וד"ל.

וזהו פי' הפסוק נפלאותיך 43 ומחשבותיך אלינו ואגידה ואדברה עצמו מספר. פי', נפלאותיך הוא בחי' הפלאת אור א"ס עצמו שלמעלה מבחי' השתל', שנק' סתימין 44 דכל סתימין, והיינו נפלאותיך לשון רבים, בהעלם אחר העלם, למעלה בעילוי אחר עילוי עד אין קץ כו', וכידוע 45 דאור א"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו'. ומחשבותיך הוא בחי' גילוי האור בבחי' ממלא כו', וכנ"ל בפי' הוי' אלקינו כו' (ולמטה הן הנה ב' אותיות דיו"ד ה"א. יו"ד, בחי' העלם דחכמה, וזהו נפלאותיך. וה"א הוא התגלות דבינה שנקרא מחשבה, והחכ' 46 נקרא פלא כידוע). בכל נפלאותיך ומחשבותיך באים אלינו בבחי' ההשתל' דאבי"ע שנמשך מן הקו, אך עצמו מלספר כו', הנה כל ההשתלשלות מנפלאותיך ומחשבותיך אינו בא רק אחר הדילוג כנ"ל, מפני שהאור דא"ס הוא ג"כ בבחי' א"ס, א"כ עצמו מלספר להביאם בגדר מספר כלל, כי אור א"ס אינו בבחי' מספר כלל, גם לא במספר ע"ס, כמאמר לפני 47 אחד מה אתה סופר, וכמ"ש אנת 48 חד ולא בחושבן

(45) וכידוע דאור א"ס למעלה עד אין קץ:

ע"פ זהר חדש יתרו לד, ג. תקוני זהר תיש (מ, ב).

(46) והחכ' נק' פלא כידוע: ראה זח"ג קצג, ב. סה"מ תקע"ב ע' קלב. ובכ"מ.

(47) לפני אחד מה אתה סופר: ס' יצירה פ"א מ"ז.

(48) אנת חד ולא בחושבן: ע"פ תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו (יו, א). [וראה הנסמן בסה"מ תרכ"ז ע' קמז].

(38) ה' בחכמה: משלי ג, יט.

(39) והחכמה מאין: איוב כה, יב.

(40) דכולא קמי' כלא חשיב: ע"פ זח"א יא, ב.

(41) מודים אנחנו לך: תפילת העמידה.

(42) כי ב"ה: ישעי' כו, ד.

(43) נפלאותיך ומחשבותיך: תהלים מ, ו:

רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר.

(44) סתימין דכל סתימין: זח"א ב, א. זח"ב

קמו, ב. ועוד.

י"ס כלל כו'. וגם פי' לספר לשון ספירות ובהירות, כמו אבן⁴⁹ ספיר. והענין הוא, כי א"א שידמה ספירות ובהירות האור המתפשט בהשתלשלות לגבי עצמות האור א"ס, מאחר שאינו אלא כמו דמיון החותם, כמ"ש בצלמינו כדמותינו כנ"ל וד"ל. וז"ש אגידה⁵⁰, לשון המשכה כמו נהר דנגיד כו'. ואדברה⁵¹ הוא בחי' הנהגה כידוע, והיינו בחי' סובב וממלא שנמשכו בבחי' השתלשלות בקו וחוט כנ"ל, וגם כי אגידה ואדברה מבחי' סובב לממלא, בחי' נפלאותיך כו' עצמו מלספר (ומ"ש רבות עשית, משום דגם כל ריבוי ההשתלשלות לא נקרא רק בחי' עשי', כמ"ש כולם⁵² בחכמה עשית, מטעם הנ"ל דלגבי עצמות האור אין להשתלשלות דקו ערך כלל. ובמ"א⁵³ מבואר דרבות עשית, ריבוי צמצומים עד שיתגלה נפלאותיך אלינו כו', והכל ענין א').

וזהו אני⁵⁴ הוי' לא שניתי ואתם בני' לא כליתם, פי', אני ה' קודם הצמצום ולאחר הצמצום לא שניתי כנ"ל, משום דדרך דילוג אין השתלשלות עושה שינוי כלל, וא"כ למה אתם בני' לא כליתם בכליון הנפש, בלי גבול ג"כ, ע"י התבוננות זו שבבחי' א"ס, מאחר שאין שום מסתיר כלל כו' (והפשוט הוא דבנ"י אין להם כליון מצד שרשם באור א"ס שהוא נצחי ואין בו שינוי, וכמ"ד⁵⁵ דזכות אבות לא תמו כו').

ומעתה יש להבין ענין הוי"ו דשם הוי"ו. הנה ידוע דהוי"ו הוא בחי' המדות שנולדו מבינה כו', והוא שרש בחי' התורה, להבדיל⁵⁶ בין טמא לטהור כו' כשר ופסול כו', ששרשם הוא בחי' המדות העליונות למעלה ונשתלשלו למטה במדות שבתורה, כשר פסול כו'. והנה צורת הוי"ו, בראשו יו"ד ונמשך מן היו"ד כמו קו למטה. וכך הוא למעלה בשרש התורה, כמאמר דאורייתא⁵⁷ מחכמה עילאה נפקת, כי בחי' המדות שבתורה שרשם הראשון מבחי' יו"ד דחכמה, שנמשך לבינה, ואח"כ נמשכו לבחי' המדות, והוא הקו שנמשך מן היו"ד כו'. וזהו הטעם

לא כליתם: נסמן לעיל הערה 21. וראה גם תו"א סז, א: פי' שהנביא מתמה על ישראל הרי אני ה' לא שניתי ומפני מה לא כליתם שאין לכם כלות הנפש כו'. וכ"ה בלקו"ת דרושים לר"ה סא, א. ד. לקו"ת שה"ש כה, א. [וראה הנסמן בתו"ח שמות ז, ג].

55) וכמ"ד דזכות אבות לא תמו: שבת נה, א.
56) להבדיל בין טמא לטהור: ע"פ שמיני יא, מז.
57) דאורייתא מחכמה עילאה נפקת: זחי"ב סב, א. פה, א. קא, א. ועוד.

49) אבן ספיר: יחזקאל א, כו.
50) אגידה לשון המשכה כמו נהר דנגיד:
דניאל ז, י. וראה הנסמן בסה"מ תרל"ח ע' קעו.
51) ואדברה הוא בחי' הנהגה כידוע: ראה גם לקמן בסמוך: ודברת במ לשון הנהגה כמו ידבר עמים כו'.
52) כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
53) ובמ"א מבואר דרבות עשית: תו"א מקץ לא, ד ואילך. וראה גם לקו"ת אחרי כו, א. כה, ג. נצבים מז, ד. שה"ש מ, ב ואילך. מא, ד.
54) אני הוי' לא שניתי. . וא"כ למה אתם בני'

היושבת בנגנים

באמרם דנובלות⁵⁸ חכמה של מעלה תורה כו', פי' חכמה של מעלה הוא בחי' היו"ד דחכמה, בחי' ביטול כנ"ל, והוי"ו הנמשך ממנו נקרא נובלות חכמה של מעלה, כי הרי מצד בחי' החכמה עצמה אמר חכים⁵⁹ ולא בחכמה ידיעא כלל, לפי שהחכמה⁶⁰ נקרא כח מ"ה, בחי' ביטול כנ"ל, ועוד מפני גילוי הראשון דאור א"ס שהוא בחכמה דוקא כנ"ל, אך שממשיכין לאור א"ס שבחכמה להיות בא בבחי' המשכת קוין שהן בחי' המדות שבתורה, ע"י עסק התורה. וזהו פי' קורא⁶¹ בתורה, קריאה זו היא בחי' המשכה מהעלם דאא"ס בחכמה לבחי' מדות בהתחלקות קוין ימין ושמאל ואמצע, שהוא כשר פסול כו', וגם באותיות וצירופים מעשיות בגשמיות דתשב"כ נמשך גילוי אא"ס בחכמה לגילוי גמור ע"י הקריאה בהן בכוונה, וזהו פי' קול⁶² קורא לשון המשכה כידוע וד"ל. וזהו פי' עוסק⁶³ בתורה לשמה, לשם התורה עצמה כו', כי נמשך אא"ס שבחכמה למדות שבתורה, וא"כ הרי זה לשם התורה עצמה, להיות מאיר בה בחי' גילוי אא"ס כו' וד"ל.

אך הנה אי אפשר להמשיך אא"ס בתורה כי אם בהקדים תחלה בחי' העלאת מ"ן במס"נ בתפלה, כמו בואהבת בכל⁶⁴ נפשך ובכל מאדך שבק"ש בבחי' אהבה רבה בלי גבול כלל, אזי נמשך אח"כ מלמעלה למטה מבחי' אא"ס בלי גבול ג"כ, והוא בחי' גילוי אא"ס בתורה שנקרא בחי' המשכת מ"ד, וכמ"ש אמ"ש⁶⁵ ישים אליו לבו, דהיינו בק"ש ותפלה, אזי אח"כ רוחו ונשמתו אליו יאסוף מלמעלה למטה בגילוי אור א"ס בתורה, וז"ש ודברת⁶⁶ בם לשון הנהגה כמו ידברת⁶⁷ עמים כו', שהוא בחי' המשכת וי"ו דתורה אחר מס"נ דבכל מאדך כו' וד"ל.

ג) והנה ענין הה"א אחרונה דשם הוי"ו שאחר וי"ו דתורה כנ"ל, הוא שרש בחי' המצות. דהנה שרש המצות הוא למעלה משרש התורה, כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת כידוע, אבל שרש המצות הוא למעלה מן החכמה, והוא בחי' רצון העליון הנקרא רצון פשוט, כי אית⁶⁸ רצון ואית רצון כידוע, בחי' רצון

58 דנובלות חכמה של מעלה תורה: ב"ר פי"ז, ה, פמ"ד, יז.

59 חכים ולא בחכמה ידיעא: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו (יז, ב).

60 שחכמה נקרא כח מ"ה: זח"ג כת, א. לד, א.

61 קורא בתורה: ע"פ ברכות יג, א. ועוד.

62 קול קורא: ישעי' מ, ג.

63 עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה: ראה פע"ח שער הנהגת הלימוד. ובנסמן במאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' א.

64 בכל נפשך ובכל מאדך: ואתחנן ה, ה.

בכתי"ב נוסף בתחילה: בכל לבבך.

65 אמ"ש ישים אליו לבו. רוחו ונשמתו אליו

יאסוף: איוב לד, יד.

66 ודברת בם: ואתחנן ו, ז.

67 ידבר עמים: תהלים מז, ד. וראה גם

תו"א בראשית ד, א. וארא נו, א. יתרו סח, ב.

תצוה פב, ג. ובכ"מ.

68 אית רצון ואית רצון: מובא בכ"מ בשם

הזהר. וראה זח"ג קצט, א. [ובנסמן במ"מ

במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרמו. תו"ח

שלח קצט, א.].

שמלוּבש בשכל וחכמה, דהיינו שיש טעם לרצון למה ירצה לבחי' רצונו, ובחי' רצון הב' הוא הרצון שלמעלה מן השכל והטעם, וזהו הנקרא רצון פשוט, כמו שאמר שתוק⁶⁹ כך עלה במחשבה לפני, פי' שאין⁷⁰ טעם לרצון זה [אפילו טעם כמוס] כו'. והנה כמו"כ יש ב' מיני תענוג, הא' בחי' התענוג המלוּבש בטעם ושכל, והוא בחי' התפעלות התענוג ע"פ השכל דוקא, והב' הוא מקור התענוג, ונקרא גם כן בשם עצם התענוג הפשוט כידוע.

והנה שרש המצות הוא בחי' עצם התענוג ועצם הרצון הפשוט שלמעלה מן השכל והטעם כלל, וז"ש אשר⁷¹ קדשנו במצותיו, אשר לשון עונג כמו באשרי⁷² כו', וקדשנו לשון מובדל, והוא בחי' קדש העליון, שהוא בחי' עצם העונג העליון ועצם הרצון העליון המובדל בערך, כי בחי' יניקת השפע מאור כתר עליון הוא רק מבחי' החיצוני' הבאה בבחי' דילוג הערך, כמו ע"י בחי' שערות, כמ"ש והחכמה⁷³ מאין תמצא, מאין דכתר, דהיינו מבחי' מזל ונוצר, כידוע⁷⁴ בע"ח דאור אבא יונק ממזל הח' דונוצר, אבל בחי' פנימי' אור הכתר הוא מובדל בערך גם מהיות בא בבחי' דילוג כו', והוא פנימי' העונג והרצון שנקרא פנימי' עתיק יומין ואריך אנפיו, וכידוע בשרש המצות שהן⁷⁵ בחי' תרי"ג ארצין דגלגלתא דא"א, ושרשם הכללי הוא בחי' י"ג חיוורתי דע"י כו' כמ"ש באד"ר וד"ל. וראי' לדבר זה הוא, ממה שאנו רואים שהמצות נתלכשו בענינים גשמיים, כמו בצמר דציצית וקלף דתפילין וכה"ג בכל המצות מעשיות, והיינו לפי ששרשם במעלה היותר עליונה שהוא בבחי' פנימיות הכתר כנ"ל, ע"כ יורדין למטה מטה ביותר בדברים גשמיים דנוגה, כידוע⁷⁶ הכלל דכל הגבוה יותר יותר יוכל להתלבש למטה מטה ביותר כו' וד"ל.

אך הנה ידוע בפי' ענין החיות⁷⁷ נושאות את הכסא, שהחיות שנמרכבה פני ארי' פני שור כו', נושאות ומעלות לבחי' אדם שעל הכסא למעלה מעלה מבחי'

75) שהן בחי' תרי"ג ארצין דגלגלתא . . י"ג חיוורתי דע"י כו' כמ"ש באד"ר: ראה זח"ג קטט, א. ובמובא בסה"מ תש"ד ע' 122.

76) כידוע הכלל דכל הגבוה יותר: ראה שערי אורה שער הפורים נח, א. סה, א. ובנסמן בתוי"ח שמות כא, ב. סה"מ תרל"ב ח"א ע' כב. תרל"ח ע' תב.

77) החיות נושאות את הכסא: ראה שמו"ר ספכ"ג. במדב"ר ספי"ד. בחיי תרומה כה, י בשם פרקי דר"א. פיוט "החיות" במוסף לר"ה (בנוסח הקדושה) נוסח אשכנז. [ובנסמן עוד במאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שעג].

69) שתוק כך עלה במחשבה לפני: מנחות כט, ב.

70) שאין טעם לרצון זה: ראה גם של"ה ד, ב (בהגהה בשם ר' יוסף אלקשיטיליא), ובנסמן במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' כא.

71) אשר קדשנו במצותיו: נוסח הברכות. 72) באשרי: ויצא ל, יג.

73) והחכמה מאין תמצא: נסמן לעיל הערה 38.

74) כידוע בע"ח דאור אבא יונק ממזל הח' דונוצר: בתחילתו שער הכללים ריש פ"ה. שער א"א (ש"ג) ספ"ט. שער או"א (ש"ד) ספ"ח. ועוד.

אדם, והוא לבחי' פנימיות דעתיק יומין ואריך אנפין, ששם נאמר כ"ח⁷⁸ לא אדם הוא כו' מטעם שהחיות דמרכבה שרשם מבחי' אורות דתהו, שהן ג"כ בבחי' חיות ובהמות לפני בחי' אדם דתיקון כידוע, ובחי' התוהו גבוה במעלה מבחי' התיקון, כמ"ש לפני⁷⁹ מלך מלך כו' כמ"ש במ"א באריכות. וכך יובן בענין מעשה המצות בדברים גשמיים דצ"ח דעשי' ששרשם הוא בבחי' המרכבה דפני ארי' לפני שור כו', כידוע⁸⁰ דפני [שור] מקור כל נפשות הבהמות, לפני נשר מקור כל העופות כו', וכן כל חלקי דצ"ח שמתלבשים בהם המצות והמרכבה [העליונה הרי שרשה בבחי' התוהו שלפני התיקון] כנ"ל, ע"כ המצות מעשיות דוקא, שרשם מגיע למעלה מבחי' חכמה דאדם התיקון כו' וד"ל.

ועד"ז יתפרש ג"כ והחיות נושאות את הכסא גם במעשה המצות. דהנה ידוע⁸¹ בזהר דרמ"ח פקודין למעלה נקרא רמ"ח אברים דמלכא, ועד"מ האברים שבאדם, שכל אחד ואחד מתפשט בו אור וחיות הנפש שמחי' את הגוף בכאו"א לפי מזגו ותכונתו דוקא, אך אין הארת אור וחיות זה הבא בהם מבחי' עצמיות ממש, רק זיו והארה בעלמא ממנה המתפשט להחיותו כידוע, וכן הן רמ"ח פקודין למעלה שנקרא רמ"ח אברין דמלכא, שהוא בחי' רמ"ח אברים דז"א דאצי' כידוע, [הרי בחי' האור והחיות בכל מצוה שנקרא אבר רק] לפי אופן מדרגתה דוקא לענין מצותה, כמו מצות חסד⁸² וצדקה בדוועא ימינא כו', וכה"ג בכל המצות, וכללות ההארה הזאת הנמשכת ברמ"ח פקודין למעלה, אינו נמשך מבחי' עצמיות אור א"ס שבאדם זה דאצי', דהיינו לא מבחי' עצמות הרצון והתענוג הפשוט שבמאציל, רק בחי' חיצוני' הרצון והתענוג העליון נמשך ברמ"ח אברים דמלכא, שהן רמ"ח פקודין למעלה באצי' [ולא בבחי' פנימי' וגם זאת אינו מאיר ובא בהן רק ע"י] בחי' דילוג מעצמות רצון הפשוט כו', עד"מ חיות האברים באדם מחיי נפשו כנ"ל. אך בחי' המעשה של המצות הנעשים למטה דוקא בדברים גשמיים דצ"ח דעשי', הנה בהן מתלבש בחי' הרצון הפשוט עצמו, מפני ששרש דצ"ח דעשי' הוא מבחי' המרכבה דפני שור כו' כנ"ל, ושרש המרכבה מגיע בבחי' פנימי' אור הכתר בכלל שהוא בחי' יו"ד⁸³ נקודת דתוהו, כידוע בע"ח. וזהו פי' והחיות נושאות את הכסא ע"י מעשה המצות, כי הנה בחי' רמ"ח פקודין

78) כי לא אדם הוא: שמואל"א טו, כט.

79) לפני מלך מלך כו' כמ"ש במ"א באריכות: וישלח לו, לא. וראה תו"א פ' נח ט, א.ג. וישלח כו, ב. ועוד. וראה עוד בנסמן במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתצד.

80) כידוע דפני [שור] מקור כל נפשות הבהמות: ראה טעהמ"צ להרח"ו ר"פ ויקרא, ובאורך בנסמן בטה"מ תרל"ח ע' לה.

81) ידוע בזהר דרמ"ח פקודין למעלה: ראה

תקוני זהר תיקון ל' (עד, א). זח"א קע, ב. זח"ב קיח, א. הובא בתניא פ"ד וריש פכ"ג, וראה במפרשי התניא שם.

82) חסד וצדקה בדוועא ימינא: ע"פ זח"א רמ"א, א. תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו (יז, א). ועוד.

83) יו"ד נקודות דתוהו כידוע בע"ח: ראה בנסמן לתו"ח בראשית ט, א. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א"תעו"ז.

למעלה שנקרא רמ"ח אברים דמלכא, הוא הנקרא כסא⁸⁴, כס א', והוא בחי' כס ונרתק לשם הוי' הנקרא אדם הפנימי שעל הכסא, והיינו בחי' רמ"ח אברים דז"א בבחי' החיצוני'. אמנם, הנה בחי' אור רצון העליון שנקרא כתר מאיר ומלוכש בכל אבר באברים דמלכא, שהן רמ"ח פקודין, אך אין זה רק חיצוני' הרצון, הארה בעלמא כנ"ל, אבל פנימי' אור הרצון הפשוט אינו נמשך רק ע"י מעשה המצות בגשמיות דוקא שנמשכו מן חיות המרכבה וד"ל. והחיות שבמרכבה, ע"י המצות שנעשו למטה בחלקי דצ"ח דעשי' שנמשך מהן, ע"י המה נושאות ומעלות גם לבחי' כסא העליון דאצי', שהן בחי' רמ"ח פקודין, רמ"ח אברים דז"א, כי הרי מתעלה ע"י גם בחי' הארת הרצון העליון שמלוכש בכל מצוה באברים דמלכא למעלה מעלה אל בחי' פנימי' הרצון הפשוט שע"י המעשה בגשמיות (ומה שאמרז"ל כאילו⁸⁵ עשאוני ברמ"ח אברים כו', היינו ג"כ מטעם זה מפני שנמשך אור הרצון הפשוט ע"י המצות בגשמיות, ונתחדש אור בכל רמ"ח [אברים דמלכא שהן רמ"ח] מצות העליונות כו' וד"ל).

ובכל זה יובן איך ששרש המצות למעלה בתכלית העילוי בבחי' פנימי' אור הרצון הנקרא רצון הפשוט, ולמטה הרי מתלבשים בסוף כל המדריגות, דהיינו בסוף מעשה גשמיות בדצ"ח דעשי'. וזהו ענין ה"א אחרונה דשם הוי', שהוא בחי' המל' המתלבש בכ"ע עד שרש בחי' דצ"ח דעשי'. אך הנה מובן מכל הנ"ל דנעוץ⁸⁴ תחלתן בסופן דוקא, דהיינו בחי' אור הרצון הפשוט שהוא תחלת הכל, נעוץ בסוף מעשה דוקא, במצות מעשיות בגשמיות מטעם הנ"ל, והוא מפני שבחי' סוף⁸⁷ מעשה דוקא עלה במחשבה תחלה כידוע וד"ל.

וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים טוב דמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בתר, דקאי על זמן הגלות כנ"ל, ומדבר על ענין מעשה המצות עכשיו. דהנה עדי"מ הצבי שהוא רץ ממקום למקום דרך דילוג שלא בהדרגה כו', רק ברגע א' קופץ ודולג כו', כך יובן למעלה בבחי' מעשה המצות, שבחי' אור רצון הפשוט נמשך ודולג מלמעלה שלא בסדר והדרגה כלל, למדריגה היותר תחתונה, והוא בבחי' סוף מעשה של המצות הנעשים בגשמיות, כי נעוץ תחלתן בסופן כנ"ל. וזהו טוב דמה לך לצבי כו' דוקא⁸⁸ בזמן הגלות ע"י המצות מעשיות, שהקב"ה דולג מבחי' עצמותו למטה מטה להיות שורה במעשה המצות שלא בבחי' סדר והדרגה בדרך עילה ועלול כלל. וזהו על הרי בתר שנקראו⁸⁹ בשם טורי דפרודא כידוע, והוא בחי' מעשה המצות שנעשים בעולם הפירוד

87) סוף מעשה . . במחשבה תחלה: ע"פ פיוט לכה דודי.

88) דוקא: בכתי"ב ב' דקאי.

89) שנקראו בשם טורי דפרודא כידוע: זח"א

כט, ב. קנח, א. רלד, א.

84) כסא כס א': ראה תקוני זהר בהקדמה (טו, ב). ובנסמן על זה באורך בתו"ח בשלח

רלג, ב. ובסה"מ תרל"ח ע' רפז. תרמ"א ע' קמג.

85) כאילו עשאוני: זח"ג קיג, א.

86) דנעוץ תחלתן בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.

בבחי' נוג'ה שנקרא טורי דפרודא כידוע, שהרי כל עיקר ענין המצות הוא רק לאהפכא⁹⁰ חשוכא לנהורא כו', להיות סור מרע ע"י התרחקות משס"ה ל"ת כו', ובוועשה טוב ברמ"ח מ"ע, והכל בדברים גשמיים שנמשכו מבחי' טורי דפרודא, וזהו על הרי בתר, הוא דילוג מלמעלה מעלה למטה מטה מפני שנועץ תחלתו בסופן כנ"ל (ועוד יתפרש הרי בתר, בחי' התחלקות קוין, כי הנה המצות כמו שהן למטה באין ברבוי התחלקות, כמו מספר רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו', וע"כ נקרא הרי בתר טורי דפרודא בבחי' ההתחלקות והפירוד, משא"כ שרש המצות למעלה מעלה בבחי' רצון הפשוט, הרי כלולים כולם בבחי' רצון אחד פשוט כו' (ומ"ש טוב דמה לך כו', היינו עד"מ⁹¹ הצבי שייסוב ראשו ויחזור לאחוריו כו' וכמ"ש במ"א).

ד) והנה מבואר למעלה דפסוק ברח דודי כו' על הרי בשמים מדבר על העתיד אחר תחיית המתים, לאחר שהיתה הנשמה בג"ע תחלה, וז"ש היושבת בגנים, ג"ע העליון והתחתון כו'. ותחלה יש להבין שרש ענין הג"ע. דהנה כתיב ונהר⁹² יוצא מעדן להשקות את הגן. פי', עדן הוא בחי' חכמה, כח מ"ה, והיינו בחי' עומק נקודת ההשגה שמבריק כברק כו', ואינו בא בגילוי ההשגה עדיין, אך נמשך האור אח"כ ונתפשט, וזהו הנקרא נהר שיוצא מעדן כידוע. וכל זה מדבר בבחי' התענוג שבחכמה, שנקרא עדן שמתפשט לבינה, שהוא ההשגה בגילוי כנ"ל, וכל מה שבחי' אור דחכמה מאיר ומבריק יותר בתוקף גדול, יותר יתפשט למרחב בהשגה (וכנראה בחוש דכל מה שנקודת המושכל עמוק יותר, יותר יתפשט אח"כ להסביר בהרחבה גדולה, עד"מ המעיין, כל שנביעתו באה בתגבורת יותר, יותר יתרחב התפשטות הנהר לאורך ורוחב כו'). וזהו להשקות⁹³ את הג"ן, גן סדרים דאורייתא, שהן הנק' טעמי תורה בבחי' טעם ועונג שבבינה, להיות כי עיקר התפשטות העונג בהרחבה בא הוא בגילוי הרחבת ההשגה דוקא, וכידוע⁹⁴ בענין התגלות עתיק בבינה דוקא, לפי שבחכמה עדיין העונג בהעלם כו' כמ"ש במ"א. וז"ש להשקות בחי' עונג וטעמי התורה ששרשם בבחי' עתיק יומין, הוא דוקא בג"ן סדרים דבינה כשבא בגילוי בהשגה (וכנראה בחוש, שכל מה ששיגי היטב

90 לאהפכא חשוכא לנהורא: ראה זח"א ד, א.

91 עד"מ הצבי שייסוב ראשו ויחזור לאחוריו כו' וכמ"ש במ"א: ע"פ זח"ב יד, א. ראה תו"א מג"א צד, ב. לקו"ת שה"ש טו, ד. ובכ"מ.

92 ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

93 להשקות את הג"ן גן סדרים דאורייתא: תקוני זהר בהקדמה (יד, א). שם תיקון כא (מו,

ב). וראה תו"א תולדות יו, ד. מקץ לת, ד. תצוה פב, ד. לקו"ת ברכה צח, ד. ונבנסמן במאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' ק. דברים ח"א ע' רכו. דרושי חתונה ח"ב ע' תפה. תו"ח וארא פ, א. שער האמונה פו, א.

94 וכידוע בענין התגלות עתיק בבינה:

ראה זח"ג קעה, ב. ונבנסמן במאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' ד.

בהרחבה יותר, ירגיש העונג, ואם לאו אינו מתענג מן השכל כלל), וכידוע⁹⁵ בענין טנת"א, שהטעמים בכתר וגילוי העונג והטעם בבינה דוקא, והן הנק' טעמי תורה שבחי' עונג העליון שורה בהן בגילוי דוקא. וזהו עיקר שרש הג"ע העליון, שהנשמות נהנין בבחי' עונג העליון, שנקרא עדן שנמשך להשקות את הגן, שהן בחי' טעמי תורה בבחי' הפנימי, והוא בחי' הסוד הגנוז בהן, ולזה מכריזין⁹⁶ בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דוקא, כי מפני לימוד התלמוד דוקא בטעמי תורה בחיצוני' בעוה"ז שממשיך בחי' גילוי אוא"ס בחכמה שבתורה, שנק' עדן כו' כנ"ל בפ"י קול קורא כו', הנה לפי ערך זה מקבל בחי' גילוי העונג העליון בהשגה בבחי' הפנימי' הנקרא טעמי תורה בבחי' הפנימי' וד"ל.

ומעתה יש להבין ההפרש בין ג"ע העליון לג"ע התחתון, דהנה ידוע בדברי רז"ל, דג"ע התחתון הוא מה שהצדיקים⁹⁷ נהנין מזיו השכינה, ע"י זכות מעשה המצות בחיצוני' דוקא, אשר כל אדם זוכה לזה, וכמו שאמר ועמך⁹⁸ כולם צדיקים כו', לפי שגם⁹⁹ פושעי ישראל מלאים מצות כו', אך לג"ע העליון אין כל אדם זוכה, להיות עיקרו השגת טעמי התורה בבחי' הפנימי' שאין זה רק מי שתלמודו בידו, ולא ע"ה וכה"ג. והנה כמו שאנו רואים למטה בתורה ומצות הגשמיים, הרי טעמי התורה הגשמיים שמלובשים בחיצוני' הנגלות¹⁰⁰ לנו, הוא למעלה מבחי' מעשה המצות בגשמי' בדברים גשמיים, וע"כ התורה היא פי' וביאור על המצות, כך למעלה בחי' טעמי תורה הפנימי' שבג"ע העליון גבוהים הרבה מבחי' ג"ע התחתון שהוא בחי' המצות, אעפ"י שהוא בחי' פנימי' המצות הנעשים בגשמי', שהרי הוא קיבול שכר לעושי המצות כנ"ל, מ"מ אין לו ערך לגבי ג"ע העליון (וגם מצד שורש התורה והמצות ברצון וחכמה שבמאציל, הרי שרש המצות בג' קוין חח"נ כו', שהן בחי' חג"ת דא"א בכלי¹⁰¹ ושרש התורה בבחי' חכמה סתימאה דא"א כו', אך זהו מצד בחי' השתל' התורה והמצות, כשירדין מלמעלה למטה, אבל מצד שרשם הראשון קודם שבאין בהשתל' נהפוך הוא, שהמצות שרש שרשם הראשון הוא בבחי' הרצון הפשוט העצמי שנקרא בחי' כתר שבכתר בכלל, שלמעלה גם מבחי' ח"ס דא"א כידוע, ושם הן למעלה מבחי' התחלקות קוין כנ"ל, ובחי' מעלה ומטה שוין בו כו', מצד שהוא בחי' כתר

95 וכידוע בענין טנת"א שהטעמים בכתר: ראה פרדס שער הטעמים (שכ"ט) פ"ה. ע"ח שער טנת"א (ש"ה) פ"ה. שער העקודים (ש"ו) פ"ב (מהד"ב). מא"א מערכת טעמים סי"ח. וראה ת"א תולדות יט, ד. וישלח כו, א. לקו"ת אמור לח, א. ובכ"מ. [וראה בנסמן בליקוט פירושים ומ"מ לתניא ס"פ נ"א ע' א'קכג] 96 מכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן:

פסחים נ, א. 97 שהצדיקים נהנין מזיו השכינה: ברכות יו, א. 98 ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא. 99 שגם פושעי ישראל מלאים מצות: ברכות נו, א. עירובין יט, א. 100 הנגלות לנו: ע"פ נצבים כט, כח. 101 בכלי: בכת"י ב"י בכלל.

בחי' טובב ומקיף כו'. אמנם עכשיו אין במצות מעשיות רק בהעלם מבחי' אור הרצון הפשוט הזה, מפני שנועץ תחילתו בסופן ולא בגילוי כו', וע"כ עכשיו אמר בקיום המצות במעשה שהו למטה מבחי' התורה, רק שבהעלם לבד שורה בהן מבחי' פנימי' הכתר, טוב דמה לך לצבי כו' על הרי בת"ר, טורי דפרודא כו', והנשמה שמקיימת המצות בעוה"ז אין לה קיבול שכר רק בג"ע התחתון, ואח"כ עולה לג"ע העליון, וז"ש היושבת בגנים כו', ולעתיד נא' ברח דודי כו' על הרי בשמים כמשי"ת, והיינו לאחר תחה"מ, לאחר שהיתה הנשמה בג"ע תחילה כו', שאז יתגלה בחי' תחילתו בסופן, ונק' הרי בשמים כמשי"ת בעז"ה).

וז"ה היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני. פי' חברים מקשיבים, הם¹⁰² המלאכים שבכל עולם, שנקרא חברים לנשמות כי כל חבר הוא בחי' הטפל לגבי העיקר, כי חבר הוא רק שמתחבר ונטפל על העיקר, וכך שרש המלאכים, להיותו למטה משרש הנשמות ע"כ לא נקרא רק בשם חברים לנשמות כטפל לגבי העיקר. והענין הוא, כידוע¹⁰³ בע"ח בשרש ההפרש בין הנשמות למלאכים, ששרש המלאכים הוא רק בחי' חיצוני' הכלים דע"ס, והוא רק בחי' נפש ורוח וכמ"ש עושה¹⁰⁴ מלאכיו רוחות כו'. ושרש הנשמות מבחי' פנימי' הכלים דע"ס, שבהן נמשך מבחי' המוחין דחב"ד בבחי' הפנימי' כמשל המשכת הטפה מן המוח כו'. וכך הרי הנשמות נולדים מזוג זו"נ באמצעות יחודם במ"ד ומ"ן, פנימי' המוחין דאור"א שמתייחדים לצורך¹⁰⁵ זוג זו"נ, לצורך הולדה כו', משא"כ שרש המלאכים מזוג נשיקין שהוא בחי' הבל חיצוני, רוחא¹⁰⁶ ברוחא כו', וכמ"ש¹⁰⁷ ביאור זה במ"א. ואיך שיהי', אין המלאכים רק כמו חברים לנשמות מטעם שהו נמשכין מבחי' הטפל לגבי העיקר, בין למטה בפנימי' וחיצוני' שבכלים כנ"ל, ובין למעלה ביחוד אור"א וזו"נ, דהנשמות בפנימי' היחוד דאור"א כו', והמלאכים מבחי' החיצוניות של היחוד. אך הנה מ"מ הרי התהוות המלאכים בשרשן למעלה וגם למטה נמשכים ונולדים עם הנשמות, כ"א רק שהן בחי'

102 (102 הם המלאכים: שה"ש עה"פ כאן. זח"ג. כב, א. 103 כידוע בע"ח בשרש ההפרש בין הנשמות למלאכים: שער העבורים (שכ"ח) פ"א. שער מ"ן ומ"ד (של"ח) דרוש ד. שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש י. פע"ח הקדמה לשער השבת פ"ה. שער השבת פ"י. ועוד. [וראה מאמרי אדה"ע ענינים ח"ב ע' שעז ד"ה להבין מ"ש בע"ח ההפרש שבין נשמות, ובנסמן שם. הנסמן במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' צט. דברים ח"ג ע' תשסח].

105 (105 לצורך זוג זו"נ: ראה ע"ח שער הכללים פ"ה פ"ג. שער אור"א (ש"ד) פ"ז. שער הזווגים (ש"ט) פ"א ופי"ג. שער הנסירה (שכ"ט) פ"ב ועוד – בענין זיווג פנימי דאור"א לצורך זיווג זו"נ שהוא לצורך חיות העולמות. וראה לקו"ת נצבים מו, א. שה"ש כב, ג. ביאורה וירא כ, ג. מקץ סג, ד.

106 (106 רוחא ברוחא: זח"א כב, א. מא, ב. זח"ב ככד, ב. ועוד.

107 (107 וכמ"ש ביאור זה במ"א: ראה בנסמן לעיל בהערות הקודמות.

102 (102 הם המלאכים: שה"ש עה"פ כאן. זח"ג. כב, א. 103 כידוע בע"ח בשרש ההפרש בין הנשמות למלאכים: שער העבורים (שכ"ח) פ"א. שער מ"ן ומ"ד (של"ח) דרוש ד. שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש י. פע"ח הקדמה לשער השבת פ"ה. שער השבת פ"י. ועוד. [וראה מאמרי אדה"ע ענינים ח"ב ע' שעז ד"ה להבין מ"ש בע"ח ההפרש שבין נשמות, ובנסמן שם. הנסמן במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' צט. דברים ח"ג ע' תשסח].

104 (104 עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

היושבת בננים

ט

טפל לעיקר ע"כ נק' המלאכים חברים עכ"פ לנשמות, וכמ"ש חונה¹⁰⁸ מלאך ה' סביב ליראיו כו', וע"כ אמר כאן בקבלת זיו השכינה בג"ע שהמלאכים הן חברים מקשיבים לקולך, והכוונה הוא על בחי' קול דתורה בבחי' השגת טעמי תורה בג"ע העליון, שמצד ההשתל' הרי הנשמות גבוהים במעלה ומדרגה מן המלאכים, וע"כ המלאכים מקבלים זה האור הגנוז בטעמי פנימי' התורה מן הנשמות ונק' מקשיבים לקולך דוקא (ועל כללות נש"י שמקורם בכלל מבחי' מל' דאצי' קאמר הכי היושבת בננים, געה"ע, כמ"ש באתי¹⁰⁹ לגני כו', חברים מקשיבים לקולך, והחברים הן הנק' אחים¹¹⁰ ורעים להקב"ה, שהוא בחי' ז"א כמ"ש למען אחי כו').

אך הנה זהו דוקא בקבלת טעמי תורה בגעה"ע מטעם הנ"ל, אבל לומר קדושה, הנה המלאכים משתווים עם הנשמות ולא שיצטרכו לקבל מן הנשמות, כמו שאנו אומרים כתר¹¹¹ יתנו לך מלאכים ועמך ישראל כו' יחד כולם קדושה כו', רק שא"א להם לומר קדושה עד שישתתפו עם ישראל, כמבואר¹¹² בדרוז"ל. והענין הוא, כי בחי' קדושה היינו בבחי' קדושת עצמות אא"ס ב"ה שלמעלה מכל ההשתל' דקו וחוט המאיר באבי"ע, ואין שם בחי' התחלקות מדרגות כלל כו', היא למעלה מבחי' מעלה ומטה לגמרי, כמשל העיגול כו' כידוע, ע"כ אין שם הפרש וחילוק מדרגות כו' בין נשמות למלאכים כמ"ש קטן¹¹³ וגדול שם הוא כו', ומכ"ש שאין הפרש בין חיצוני' לפנימי', וע"כ יחד כולם קדושה יאמרו לגבי בחי' סובב הכללי כו' וד"ל.

והנה מ"ש חברים מקשיבים לקולך השמעיני, פי' השמעיני היינו לשון מפעיל, השמיע בעצמות המאציל כו'. כי הנה שמיעה זו יש בה ב' פי', א' שמיעת קול דתורה כנ"ל, והב' שמיעה והקשבה לעשות ולקיים בכל הנשמע, וכמ"ש והי¹¹⁴ אם שמוע תשמעו אל מצותי, וכמו כי¹¹⁵ שמוע מזבח טוב להקשיב כו', וכן כל שמיעה שנאמר בקיום המצות. וכך כאן ג"כ במ"ש חברים מקשיבים לקולך יתפרש ג"כ שמקשיבים לעשות ולקיים, וכמ"ש גבור¹¹⁶ כח עושי דברו לשמוע בקול כו', והוא בחי' מעשה קיום המצות, שע"ז גורמים גם למעלה גילוי הפעלת השמיעה, כמ"ש השמיעני, והוא בחי' גילוי אור רצון הפשוט שבמצות בשרש שרשם למעלה, אך למטה אינו בא בגילוי בכל מצוה, אבל ע"י שחברים מקשיבים

112 (112) כמבואר בדרוז"ל: חולין צא, ב.

113 (113) קטן וגדול שם הוא: איוב ג, יט.

114 (114) והי' אם שמוע: עקב יא, יג.

115 (115) כי שמוע מזבח טוב: שמואל-א טו, כב:

הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים.

116 (116) גבורי' כח עושי דברו: תהלים קג, כ.

108 (108) חונה מלאך ה': תהלים לד, ח.

109 (109) באתי לגני: ש"ה ה, א.

110 (110) אחים ורעים להקב"ה . . למען אחי:

תהלים קכב, ח. זח"ב נה, ב. ח"ג כב, א.

111 (111) כתר יתנו לך: בתפילת מוסף דשבת

וי"ט.

לקולך גורמים להיות גילוי אור הרצון הזה הבא¹¹⁷ בהרגשה וגילוי למטה במצות כמו למעלה, ונקרא בחי' הרגשת עצמותו ממש מאחר שהוא בחי' עצמות רצונו הפשוט שבא גם בעצמו במורגש ביותר ע"י קיום המצות למטה, כמארז"ל ישראל¹¹⁸ עושים רצונו, עושים אותו בבחי' גילוי מורגש, והיינו ע"י מקשיבים לקולך למטה, כי נעוץ¹¹⁹ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן (וגם מפני שמקשיבים לקול דתורה, שהוא בחי' המשכת מוחין דאבא לד"א כנ"ל בענין קול קורא ג"כ השמיעני לגילוי אור רצון הפשוט, כמ"ש כיו¹²⁰ נר מצוה ותורה אור כו', וכמו שאמרו דתלמוד¹²¹ גדול מפני שמביא לידי מעשה כו' וד"ל).

ה) **ברך** דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים. דהנה בזמן תחיית המתים ועוה"ב אמרז"ל צדיקים¹²² יושבים ועטרותיהם בראשיהן כו', וגם אמרו עוד דעתידים¹²³ צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, וזה פלא לכאורה. אך הענין הוא, דבאמת זה פלא גדול במה שאמר דעוה"ב¹²⁴ אין בו אכילה ושת' אלא יושבין כו', איך גוף גשמי במעיים ולב ומוח גשמי יזון ויחי' מזיו האלקי כמו ע"י מזון ומאכל גשמי ממש, ולא יצטרך לשום מזון ואוכל גשמי כל ימי חייו. אך עיקר הדבר ידוע, להיות כי בחי' רוחני' וגשמי' הן באין מסיבת בחי' השתלשלות עילה ועלול מלמעלה מעלה כו', ושרש הראשון לכל ההשתלשלות דאב"ע הוא בחי' הקו וחוט שנמשך מבחי' עצמות אא"ס כנ"ל. ואמנם בחי' עצמות אא"ס ב"ה שלפני הקו הוא סובב הכללי המקיף לכל ההשתלשלות בהשוואה א' ממש, כמ"ש¹²⁵ בע"ח, ושם שוין בחי' מעלה ומטה דקו הנ"ל עד שרוחניות וגשמיות שוין, כי נמצא למטה כמו למעלה ממש כו'. והנה לעתיד יהי' בחי' התגלות סובב הכללי הנ"ל, דגם שעכשיו ג"כ הוא בחי' מקיף וסובב לכולם, אך הארה באה בהעלם, וכמ"ש השמים¹²⁶ והארץ אני מלא כו' וכנ"ל. אמנם הנה הגם שע"י המצות בא בחי' סובב הנ"ל לידי גילוי עכ"פ כנ"ל משום שהמצות שרשן בבחי' רצון הפשוט ונעוץ תחב"ס כו', אבל אין זה הגילוי בא רק לכל מצוה בפרט, וע"ד הנ"ל בענין רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא, שנגלה אור הרצון בכל אבר כו'. וגם ע"י מצות שלמטה שעולין אל עצמות הרצון הפשוט כנ"ל, הנה מ"מ אין אורו בא רק בבחי' פרטיות בהתחלקות רמ"ח כו', ולא יש רק בחי' גילוי ההעלם בכל

117) הבא: בכת"י ב': לבא.

118) ישראל עושים רצונו: ברכות לה, ב.

119) נעוץ תחילתן בסופן: נסמן לעיל הערה

86.

120) כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

121) דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה:

כידושין מ, ב.

122) צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן:

נסמן לעיל הערה 12.

123) דעתידים צדיקים שיאמרו לפניהם

קדוש: ב"ב עה, ב.

124) דעוה"ב אין בו אכילה ושת':

ברכות שם.

125) כמ"ש בע"ח: דרוש עיגולים ויושר

(שער א') ענף ב'.

126) השמים והארץ אני מלא: נסמן לעיל

הערה 17.

היושבת בגנים

כא

מצוה כמו שהיא בפרטיות, שנגלה בה בחי' העלם אור הרצון הפשוט בדרך פרט לפי אופן מדריגתה בלבד. אבל בחי' גילוי אור הרצון הפשוט למעלה בעצמותו הרי מתגלה כמו שהיא בכללות הכולל הכל, והיינו בחי' גילוי העלם עצמותו בכלל ולא בפרט. וגם זהו ענין בחי' גילוי סובב הכללי, שעכשיו אינו מאיר מן ההעלם לגילוי, רק בבחי' פרטיות ע"י מעשה המצות בפרטיות וכה"ג. אבל לעתיד הנה יתגלה בחי' סובב הכללי הנ"ל למטה כמו שהוא למעלה בעצמותו ממש, שהוא בחי' התגלות עצמות אא"ס ממש כמו שהוא, ואז גם למטה יוכל גם גוף הגשמי לקבל אור וחיות האלקי כמו הרוחני' כו', כי הרוחניות וגשמיות, אצי' ועשי', ישתוו למטה כמו שהן שוין למעלה בעצמות אא"ס כו', כי אור א"ס עצמו נקרא שלימותא¹²⁷ דכולא, ומצד בחי' השלימות האמיתי לא יחסר דבר, וכאשר יהי' בחי' גילוי שלימותא דכולא למטה כמו למעלה, אף גופים גשמיים יקבלו בשוה לעולמות הרוחניים, כי מעלה ומטה שוין בעצם השלימות דעצמות אא"ס ב"ה וד"ל.

וזהו שאמרו רז"ל דעתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, פי' קדוש, לשון הבדלה בערך לגמרי, והוא בחי' סובב הכללי הנ"ל, ומפני שכנ"י אז יעלו ליכלל באא"ס עצמו שנקרא קדוש, גם המה יקראו בשם קדוש ויאמרו לפניהם קדוש כו'. וזהו ועטרותיהן בראשיהן, כי מבחי' עטרה וכתר הכללי דבחי' סובב הכללי הנ"ל יהי' מאיר עטרות פרטיות על ראשיהן של צדיקים, ומהן ועל ידן יקבלו זיו מאור א"ס עצמו, וז"ש צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו השכינה שהיא בחי' מל' דא"ס שלפני הקו כו' וד"ל.

וזהו ברח דודי ודמה לך לצבי כו' על הרי בשמים, וקאי בזמן תחיית המתים ועוה"ב, שהנשמות באים בגופים דוקא וגם הגופים יקבלו מזיו אא"ס כמבואר למעלה. ומ"ש היושבת בגנים כו' קאי בזמן הגלות, שבקיום התורה והמצות נשמות זוכות בג"ע, ואחר שישבה הנשמה בג"ע יכולה אח"כ לירד למטה גם בגוף גשמי לקבל מאא"ס, והוא העוה"ב כמ"ש למעלה. דהנה מה שהנשמות בג"ע העליון ותחתון, הוא בא מצד בחי' ההשתלשלות דתורה ומצות מן המאציל לאצ"י ובי"ע עד עשי', וע"כ הוא בא בהתחלקות קוין כו', ולזה אמר בתחילה טוב דמה לך לצבי כו' על הרי בתר, שהן בחי' טורי דפרודא כנ"ל, אבל לעתיד בזמן העוה"ב שיהי' גילוי סובב הכללי למטה כמו בעצמותו ממש, שאין בו בחי' התחלקות קוין ולא בחי' מעלה ומטה כלל, לא נקרא בחי' גילוי זה על הרי בתר, טורי דפרודא, ענפי¹²⁸ מתפרדין, בבחי' קוין ומעלה ומטה, אלא על הרי בשמים, שהוא בחי' הריח שעולה בעצמותו ממש, שאין שם בחי' התחלקות כלל, והכוונה

127) שלימותא דכולא: זח"א צד, א. ועוד.

128) ענפין מתפרדין: תקוני זהר תיקון יח

(לד, ב), ותיקון נו (פט, ב). זח"ג קיח, ב. קיט, א.

על בחי' עצם התענוג והרצון הפשוט שבעצמותו ממש, וע"כ נקרא הרי בשמים וד"ל (ומ"ש בתחלה סוב דמה לך כו', ובכאן אמר ברח דודי כו'. כי הנה מה שנמשל לצבי ע"ש בחי' הדילוג מלמעלה למטה, נק' דילוג זה על הרי בתר, ומה שמדלג הצבי ועולה מלמטה למעלה, הוא מ"ש ברח דודי כו' על הרי בשמים דוקא, עד"מ הצבי שרץ ודולג מהרים הגבוהים להרים השפלים, וכמו"כ בכח זה רץ ודולג מגבעה להר הגבוה ביותר, וסתם הרים הגבוהים ביותר הן הרי בשמים כו'. וזהו ברח דודי אל בחי' עצמות הרצון והתענוג שנקרא הרי בשמים. ובזמן הגלות אמר סוב ודמה לך לצבי, דילוג הרצון מלמעלה למטה, כי צבי ג"כ לשון רצון, כמו דמרי¹²⁹ צבי כו', וכמ"ש¹³⁰ במ"א בענין איילת וצבי שהוא העלאת המל' שנקרא איילת וצבי הוא דילוג שפע המשפיע אל המקבל, תאובתא דדכורא לנוק' כו', כמ"ש¹³¹ בזהר ומבואר במ"א וד"ל).

בלה"ק ג"כ פירושו חפץ או הדר ופאר כמבואר בספרים) כו', וחפץ הוא פנימיות הרצון כנודע. (130) וכמ"ש במ"א בענין איילת וצבי: ראה סה"מ תקס"ז ע' סז. ביאור"ז להצ"צ אחרי (כרך א) ע' שמב. שנב. אוה"ת בלק ע' תתקכא, תתקכט. שה"ש ע' רפח. (131) כמ"ש בזהר ומבואר במ"א: זח"א סו, ב. פה, ב. ח"ב קסה, א. ראה סה"מ תקס"ח ע' תצ.

(129) דמרי צבי: סנהדרין סה, ב: שאל טורנוסורופוס את רע"ק אמר לו ומה יום מיומים, אמר לו ומה גבר מגוברין, א"ל דמרי צבי (אדוני חפץ לגדלני הקיסר רצה להמשילני), שבת נמי דמרי צבי (הקב"ה חפץ והזהיר על כבודו). וראה גם תו"א וארא נט, ג: כי פי' צבי הוא הרצון (מלשון צביוני, וכן לצביונן נבראו, הקב"ה שאל להם רצונכם שאברא אתכם, וכן ולא אביתם תרגום ולא צביתון כו', וכן

לעילוי נשמת

הרבנית רבת פעלים אשה יראת ה'

מרת **צבי' מרים** ע"ה

גורארי'

בת הרה"ג הרה"ת **יצחק הכהן** ע"ה

שלוחה של כ"ק אדמו"ר זי"ע קרוב לשלשים ושש שנה

עסקה במילוי שליחות במרץ ובמס"נ

ובמיוחד במבצע חינוך וטהרת המשפחה

ורבים השיבה מעון

נפטרה ביום ד' פי אמור, י"ב אייר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א

